

نقش خودپنداره کودکان، حمایت اجتماعی خانواده و سبک والدگری در پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان دارای ناتوانی یادگیری خاص

محمد نریمانی^۱، جمال رشیدی^۲ و بهمن زردی^۳

چکیده

هدف این مطالعه، بررسی نقش خودپنداره کودکان، حمایت اجتماعی خانواده و سبک والدگری در پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دارای ناتوانی یادگیری خاص بود. این پژوهش از نوع همبستگی است. نمونه این پژوهش ۱۱۰ نفر از دانش‌آموزان پسر دارای اختلال ناتوانی یادگیری خاص دوره چهارم و پنجم ابتدایی شهرستان بوکان در سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۵ بودند که از میان دانش‌آموزان شهرستان بوکان به صورت نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب گردیدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه مشکلات یادگیری کلرادو (CLDQ)، مصاحبه بالینی ساختاریافته بر اساس علائم مندرج در DSM-5، خودپنداره کودکان، حمایت اجتماعی، والدگری و سرزندگی تحصیلی استفاده شد. نتایج ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که خودپنداره کودکان ($r=0/75$)، حمایت اجتماعی خانواده ($r=0/42$) و سبک والدگری ($r=0/59$) با سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان دارای ناتوانی یادگیری خاص رابطه معنادار دارند ($P<0/01$). نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه متغیری نیز نشان داد که خودپنداره کودکان، حمایت اجتماعی خانواده و سبک والدگری برای پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان دارای ناتوانی یادگیری خاص معنادار هستند ($P<0/001$). این نتایج بیان می‌کنند که با افزایش خودپنداره کودکان و حمایت اجتماعی خانواده و همچنین با سبک والدگری مثبتی که تنبیه بدنی و نظارت ضعیف در آن کاهش یابد، باعث افزایش سرزندگی تحصیلی این دانش‌آموزان خواهد شد.

واژه‌های کلیدی: اختلال یادگیری خاص، خودپنداره کودکان، حمایت اجتماعی، سبک والدگری، سرزندگی

تحصیلی

۱. استاد ممتاز گروه روان‌شناسی، دانشگاه محقق اردبیلی
۲. نویسنده‌ی رابط: کارشناس ارشد روان‌شناسی، دانشگاه محقق اردبیلی
۳. کارشناس ارشد روان‌شناسی، دانشگاه محقق اردبیلی

تاریخ دریافت: ۹۵/۶/۵

تاریخ پذیرش: ۹۶/۳/۴

مقدمه

اختلال یادگیری خاص^۱ در کودکان یک اختلال عصبی- رشدی است که بر اثر تعامل عوامل ارثی و محیطی مؤثر بر توانایی مغز در ادراک یا پردازش مؤثر اطلاعات کلامی یا غیر کلامی تأثیر می‌گذارد. مشخصه این اختلال، مشکلات پایدار در زمینه یادگیری مهارت‌های تحصیلی مربوط به خواندن، بیان نوشتاری و ریاضیات است که در اوایل کودکی شروع می‌شود و با توانایی هوشی کلی کودک هم‌خوانی ندارد. برای این کودکان دچار اختلال یادگیری خاص اغلب همگامی با همسالان در برخی دروس دشوار است. در حالی که ممکن است در برخی دروس دیگر عملکرد عالی از خود بروز دهند (سادوک و سادوک^۲، ۲۰۱۵). این اصطلاح شامل کودکانی که از مشکل‌های یادگیری ناشی از معلولیت‌های دیداری، شنیداری یا حرکتی، عقب‌ماندگی ذهنی، آشفتگی هیجانی، زیان‌های محیطی، فرهنگی یا اقتصادی رنج می‌برند، نمی‌شود (اسچی، بامینگر و تولدو^۳، ۲۰۰۹؛ به نقل از بشرپور، نوری، عطادخت و نریمانی، ۱۳۹۵). ویراست پنجم راهنمای تشخیصی و آماری اختلال‌های روانی^۴ (DSM) معیارهای ویراست چهارم برای ناتوانی‌های یادگیری را وسعت می‌دهد تا اختلال‌های مستقل و مجزایی را پوشش دهد که یک یا چند مهارت تحصیلی، نظیر زبان شفاهی، خواندن، زبان کتبی، یا ریاضیات را محدود می‌سازد و برای هر اختلال، سطح شدت نیز ذکر شود (گنجی، ۱۳۹۳). همه انواع اختلال یادگیری اختصاصی تقریباً ۱۰ درصد کودکان را مبتلا می‌کنند. این معرف تقریباً نیمی از کودکان مدارس عمومی است که در ایالت متحده خدمات آموزش‌های استثنایی دریافت می‌کنند (سادوک و سادوک، ۲۰۱۵). این ناتوانی‌ها به سه دسته: ناتوانی ریاضی، ناتوانی دیکته و نارساخوانی تقسیم شده است (گراسمن^۵،

-
1. specific learning disorder
  2. Sadock & Sadock
  3. Schiff, Bauminger & Toledo
  4. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders
  5. Grassman

(۲۰۱۰). مطالعات نشان می‌دهند که نرخ شیوع مشکلات سلامت روان، اضطراب و افسردگی در کودکان با اختلالات رشدی بسیار بالا است (امرسون، اینفلد و استانکلیف^۱، ۲۰۱۰) که این مشکلات سبب بروز مشکلات رفتاری متعدد چون فرار از مدرسه و خانه و پرسه زدن در خیابان (آلینگتون^۲، ۲۰۰۶)، رفتار پرخاشگرانه‌ی بالاتر (بیوچالتر^۳، ۲۰۰۴)، پیوند دوستی کم‌تر (استیل، جونز، پریل و آکر^۴، ۲۰۰۹)، انگیزه تحصیلی پایین (زلالی و قربانی، ۱۳۹۳) در این افراد می‌شود؛ بنابراین با وجود مشکلات فوق، می‌توان پیشرفت تحصیلی کم و بی‌میلی به تحصیل و مدرسه را در این افراد پیش‌بینی کرد.

یکی از مشکلاتی که کودکان مبتلا به اختلالات یادگیری خاص با آن مواجه هستند، خودپنداره ضعیف در این دانش‌آموزان است. خودپنداره^۵ و درکی که افراد از خود و زندگی‌شان دارند در سال‌های اخیر ارزش و اهمیت زیادی پیدا کرده است. خودپنداره شامل نگرش‌ها، احساسات و دانش ما درباره توانایی، مهارت و قابلیت پذیرش اجتماعی است (آفاجانی، نریمانی و آسیایی، ۱۳۸۷). خودپنداره مثبت موجب بالا رفتن اعتمادبه‌نفس در فرد شده و روابط اجتماعی وی را ارتقاء می‌بخشد؛ اما اگر خودپنداره فرد، منفی و نامتعادل باشد، از لحاظ روانی ناسالم شناخته می‌شود (ساریان، عیسی مراد و طیبی، ۱۳۹۲). به نظر می‌رسد ارتباط بین پیشرفت تحصیلی و خودپنداره دوطرفه باشد. یعنی از طرفی خودپنداره بالا و باور داشتن توانایی‌های خود، باعث ایجاد انگیزه برای یادگیری، تلاش و موفقیت تحصیلی می‌شود. از سوی دیگر، موفقیت تحصیلی موجب افزایش خودپنداره و عزت‌نفس می‌شود (ترزازی و خادمی، ۱۳۹۲؛ میکائیلی، افروز و قلیزاده، ۱۳۹۱). کودکان نارساخوان به دلیل عملکرد اجتماعی و تحصیلی پایین تمایل دارند، خود ادراکی تحصیلی پایینی داشته باشند، که همین امر بر خودپنداره آن‌ها تأثیر منفی می‌گذارد،

-
1. Emerson, Einfeld & Stancliffe
  2. Allington
  3. Buchalter
  4. Estell, Jones, Pearl & Acker
  5. self-concept

همچنین فرآیند برچسب‌گذاری و آگاهی از چالش‌های تحصیلی‌شان تأثیر منفی در خودپنداره‌شان دارد (وگیون، البام و بوردمن^۱، ۲۰۰۱). با توجه به این که کودکان مبتلا به ناتوانی یادگیری مشکلات تحصیلی بیشتری را تجربه می‌کنند، خودپنداره در آنان تقلیل پیدا می‌کند (گانز، کینی و گانی^۲، ۲۰۰۳).

دکر^۳ (۲۰۰۷) حمایت اجتماعی^۴ را مکانیزمی از ارتباطات میان فردی که افراد را از تأثیرات تنیدگی منفی محافظت می‌کند، تعریف می‌کند. حمایت اجتماعی به چهار دسته از رفتار یا اعمال اجتماعی اطلاق می‌شود: تعامل اجتماعی، حمایت هیجانی، حمایت ملموس و عاطفه و صمیمیت (جنابادی و شیرانی، ۱۳۹۵؛ کاکاوند، نیک اختر و سرداری‌پور، ۱۳۹۶). این ارتباطات بین فرد و جامعه بزرگ‌تری است که فرصت‌هایی را برای تحول حمایت اجتماعی فراهم می‌کنند (چانتل، راس و اگلند^۵، ۲۰۰۷). حمایت، رفتارهای ارتقای سلامتی را تسهیل می‌کند، حوادث تنش‌زای زندگی را کاهش می‌دهد و فعالیت‌هایی را که به اهداف شخصی منتهی می‌شود، تشویق می‌کند (کانگ و کان^۶، ۲۰۰۴؛ یاوری‌نیا، سپهریان و یوسفی، ۱۳۹۳). مطالعات نیز نشان می‌دهند که حمایت اجتماعی نقش بسیار مهمی در سلامت افراد جامعه ایفا می‌کند و نبود آن به بروز انزوای اجتماعی و بیماری در افراد منجر می‌شود (برامت، مارک، زیگلر، ویلیامز و بابایک^۷، ۲۰۰۵). دانش‌آموزانی که از حمایت اجتماعی برخوردارند، نمرات بالاتری در آزمون‌های هنجار شده به دست می‌آورند (لی، ۱۹۸۴؛ به نقل از ولی‌زاده، ۱۳۹۰؛ حسنی، اصغری، کاظم‌زاده بیطالی و عبدلی سلطان احمدی، ۱۳۹۵).

1. Vgughn, Elbaum & Boardman
2. Gans, Kenny & Ghany
3. Decker
4. Social support
5. Chantelle, Ross & Egeland
6. Kwong & Kwan
7. Brummett, Mark, Siegler, Williams & Babyak

محققان در بررسی همه‌جانبه پیشرفت تحصیلی به عوامل فردی (روان‌شناختی) و محیطی که پیشرفت تحصیلی را پیش‌بینی می‌کند پرداخته‌اند. یکی از عوامل مهم محیطی، سبک‌های والدگری^۱ است. به اعتقاد دارلینگ و استنبرگ^۲ (۱۹۹۳) سبک‌های والدگری مجموعه‌ای از نگرش‌ها در مورد کودک، نحوه برقراری ارتباط با کودک، روش نگاه‌داری کودک و جو عاطفی حاکم بر فضای رفتاری والدین است. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که به کارگیری سبک‌های والدگری مناسب با سلامت کودکان و مهار والدینی با عدم سلامت کودکان در ارتباط است (آردوندو، الدر، آیلا، کمپل و باکورو^۳، ۲۰۰۶؛ بیرامی و علائی، ۱۳۹۲). همچنین سبک‌های والدگری در شکل‌گیری شخصیت کودک مهم هستند (رای، کومار و کومار^۴، ۲۰۰۹)؛ که نه تنها در مورد تحول بهنجار بلکه در شکل‌گیری مشکلات بالینی نیز نباید نادیده گرفته شوند (بندلو، تورنت، ودکیند، بروکس، هاجاک و همکاران^۵، ۲۰۰۴؛ حیدری، فلاحی و حاجیلو، ۱۳۹۷). نتایج بررسی پونگ، جانستون و چن^۶ (۲۰۱۰) در مورد سبک والدگری، به‌ویژه بر اساس طبقه‌بندی بامریند^۷ (۱۹۹۱) با سه سبک مستبدانه، مقتدرانه و سهل‌گیرانه نشان می‌دهند به‌طور کلی پیشرفت تحصیلی کودکان با سبک مستبدانه والدگری، رابطه منفی معنادار دارد.

دوران تحصیل، دوره‌ای از زندگی است که در آن تغییرات اجتماعی و شناختی سریعی اتفاق می‌افتد (اسپیر^۸، ۲۰۰۰). پژوهش‌ها نشان می‌دهند که چالش‌های تحصیلی و فشارهای بر خواسته از آن، یک حقیقت انکارناپذیر در مدارس و محیط‌های آموزشی، است (مارتین و مارش^۹، ۲۰۰۸). از این رو انطباق و سازگاری با فرصت‌ها و چالش‌های دوران تحصیل (از جمله نمرات ضعیف،

-
1. Parenting Styles
  2. Darling & Steinberg
  3. Arredondo, Elder, Ayala, Campbell & Baquero
  4. Rai, Kumar & Kumar
  5. Bandelow, Torrente, Wedekind, Broocks, Hajak & et all
  6. Pong, Johnston & Chen
  7. Baumrind
  8. Spear
  9. Martin & Marsh

سطوح استرس، کاهش انگیزش)، اهمیت زیادی دارد. از جمله این توانایی‌ها و استعدادها که موجب سازگاری افراد در برابر تهدیدها و فشارها در حیطه تحصیلی می‌شود، سرزندگی تحصیلی^۱ است. احساس سرزندگی نوعی تجربه خاص روان‌شناختی است که در این تجربه، افراد در خود احساس شور و روحیه می‌کنند (رایان و فردریک^۲، ۱۹۹۷). سرزندگی تحصیلی به پاسخ مثبت، سازنده و انطباقی به انواع چالش‌ها و موانعی که در عرصه‌ی مداوم و جاری تحصیلی، تجربه می‌شوند؛ اشاره دارد (پوتواین، کونورس، سیمز و داگلاس-اسبورن^۳، ۲۰۱۱). در مطالعه میکائیلی، افروز و قلیزاده (۱۳۹۱) مشخص شد که فرسودگی تحصیلی که نقطه مقابل سرزندگی تحصیلی است، رابطه معکوسی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دارد. دانش‌آموزان با ویژگی سرزندگی تحصیلی، در برابر مشکلات و چالش‌های تحصیل، انعطاف‌پذیری تحصیلی بالاتری را نسبت به افراد فاقد این ویژگی، از خود نشان می‌دهند (اندرو و مارتین^۴، ۲۰۱۳). بر اساس مطالعات، دانش‌آموزان با ناتوانی یادگیری خاص نسبت به دانش‌آموزان بدون این اختلال از سرزندگی تحصیلی پایین‌تری برخوردارند که باعث ایجاد تعلل در تکالیف تحصیلی و عدم ایجاد انگیزه مثبت، افت تحصیلی و بالطبع تداوم این اختلال در این دانش‌آموزان می‌شود (پورعبدل، صبحی قراملکی و عباسی، ۱۳۹۴). با توجه به این‌که دانش‌آموزان مبتلا به ناتوانی‌های یادگیری در امر یادگیری و پیشرفت تحصیلی مشکلات جدی دارند، پژوهش حاضر با سنجش اثر پیش‌بینی-کنندگی متغیرهای شخصیتی (مانند خودپنداره کودکان) و محیطی (مانند حمایت اجتماعی و سبک والدگری) بر روی سرزندگی تحصیلی این دانش‌آموزان انجام گرفت.

1. academic buoyancy
2. Ryan & Frederick
3. Putwain, Connors, Symes & Douglas-Osborn
4. Andrew & Martin

روش

پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی بوده است.

جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری: جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانش‌آموزان پسر کلاس چهارم و پنجم ابتدایی مدارس شهرستان بوکان در سال ۹۴-۱۳۹۵ تشکیل می‌دهند. نمونه‌گیری در دو مرحله به شرح زیر صورت گرفت:

الف) شناسایی: در مرحله اول، ۷۲۶ نفر به صورت نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله از بین دانش‌آموزان پسر پایه‌ی چهارم و پنجم ابتدایی انتخاب شدند. ابتدا از میان مدارس موجود ۶ مدرسه و از هر مدرسه دو کلاس (دو کلاس چهارم، دو کلاس پنجم) به صورت تصادفی انتخاب شدند و تمام اعضای آن کلاس با استفاده از پرسشنامه مشکلات یادگیری کلرادو (CLDQ) ارزیابی شدند، به این صورت که از دانش‌آموزان خواسته شد CLDQ را به همراه دعوت‌نامه شرکت در پژوهش در اختیار والدین خود بگذارند. سپس موارد مشکوک به اختلال یادگیری اختصاصی با استفاده از ملاک‌های معتبر موجود در ویراست پنجم راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی (DSM-5)، مورد مصاحبه بالینی ساختاریافته قرار گرفتند.

ب) در این مرحله دانش‌آموزانی که طبق پرسشنامه مشکلات یادگیری کلرادو مشکل داشتند، مورد بررسی قرار گرفتند که در نهایت ۱۵۳ نفر دارای اختلال ناتوانی یادگیری اختصاصی بودند. به منظور این که دانش‌آموزان انتخاب‌شده دارای ناتوانی‌های ذهنی نباشند، از نمره‌ی هوشی آزمون ریون استفاده شد و دانش‌آموزانی که بهره هوشی پایین‌تر از ۹۰ داشتند از نمونه پژوهش حذف شدند. در نهایت از میان دانش‌آموزان دارای اختلال ناتوانی یادگیری اختصاصی ۱۱۰ نفر به صورت تصادفی ساده انتخاب گردید. با توجه به این که در تحقیقات همبستگی حداقل نمونه بایستی ۳۰ نفر باشد (دلاور، ۱۳۸۰). در این پژوهش به خاطر افزایش اعتبار بیرونی و داشتن سه متغیر پیش‌بین، ۱۱۰ نفر دارای اختلال ناتوانی یادگیری، به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند. برای جمع‌آوری

داده‌ها از ابزارهای زیر استفاده شده است:

پرسش‌نامه مشکلات یادگیری کلرادو: این پرسش‌نامه توسط ویلکات، بوودا، ریدلی، چابیلداس، دفریس و پنینگتون^۱ (۲۰۱۱) تهیه شده و مشکلات یادگیری را متشکل از پنج عامل اساسی خواندن، حساب کردن، شناخت اجتماعی، اضطراب اجتماعی و عملکردهای فضایی می‌داند که موجب مشکلات یادگیری می‌شوند. این پرسش‌نامه که از ۲۰ آیتم تشکیل شده است، توسط والدین دانش‌آموزان تکمیل می‌شود. پاسخ به هر عبارت در یک مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای از اصلاً (۱) تا اهمیت (۵) است. اعتبار این پرسش‌نامه و مؤلفه‌های آن توسط سازندگان پرسش‌نامه با روش‌های همسانی درونی و باز آزمایی بررسی شده و مقادیر قابل قبولی را به دست داده است (ویلکات و همکاران، ۲۰۱۱). روایی تفکیکی و روایی سازه پرسش‌نامه مذکور در حد مطلوب گزارش شده است. همچنین روایی همگرایی مؤلفه‌های این پرسش‌نامه با پرسش‌نامه‌های پیشرفت تحصیلی استاندارد به این ترتیب گزارش شده است: خواندن ۰/۶۴؛ ریاضی ۰/۴۴؛ شناخت اجتماعی ۰/۶۴؛ اضطراب اجتماعی ۰/۴۶ و فضایی ۰/۳۰ (ویلکات و همکاران، ۲۰۱۱). این پرسش‌نامه توسط حاجلو و رضایی شریف (۱۳۹۰) هنجاریابی شده و طبق این پژوهش اعتبار آن بر اساس آلفای کرونباخ ۰/۹۰ و با استفاده از روش باز آزمایی، ۰/۹۴ است.

مصاحبه بالینی ساختاریافته بر اساس علائم مندرج در DSM-5: در این پژوهش برای تشخیص علائم اختلالات یادگیری خاص و مشخص‌کننده‌های آن، از مصاحبه بالینی ساختاریافته بر اساس علائم توصیف شده برای این اختلال طبق DSM-5 استفاده شد.

پرسش‌نامه خودپنداره کودکان (CSCS): پرسش‌نامه خودپنداره کودکان توسط پیروز-هریس^۲ (۱۹۶۹) تهیه شده است. این آزمون شامل هشتاد سؤال است که پاسخ آن‌ها بلی یا خیر است. این مقیاس همچنین شامل چهارده سؤال دروغ‌سنج است که نشان می‌دهد آیا کودکان و

1. Willcutt, Boada, Riddle, Chhabildas, Defries & Pennington

2. Piers-Harris

نوجوانان پاسخ صحیح داده‌اند یا خیر. این مقیاس یک آزمون مداد- کاغذی کلامی است که دارای ۶ مقیاس فرعی است: رفتار، وضعیت عقلانی و تحصیلی، ظاهر جسمانی و نگرش‌ها، اضطراب، شهرت، شادی و رضایت. این شش مقیاس فرعی که در مقیاس خودپنداره آمده‌اند در روان‌شناسی کودکی و نوجوانی مهم تلقی می‌شوند. پایایی این آزمون با استفاده از روش باز آزمایی ۰/۸۸ و با استفاده از روش دونیمه کردن ۰/۷۹ گزارش شده است (شارما، ۱۹۸۴).

پرسش‌نامه حمایت اجتماعی مری پروسیدانو و کنیت هلر (مقیاس خانواده) (PSSFR):

پرسش‌نامه‌ای ۲۰ سؤالی برای سنجش میزان ارضای انسان از حمایت خانواده است. تفاوت حمایت اجتماعی خانواده و دوستان در این است که شبکه دوستان انسان از شبکه خانواده کوتاه‌مدت‌تر است و حفظ شبکه دوستان در مقایسه با خانواده، مستلزم کار آبی اجتماعی بیش‌تری است. این تفاوت تا حدی به این علت است که آدم‌ها شبکه خانواده را حق طبیعی خود می‌دانند، حتی که با تولد به آن‌ها تعلق می‌گیرد. مقیاس حمایت اجتماعی خانواده با ضریب آلفای بین ۰/۸۸ تا ۰/۹۱ از پایایی درونی بالایی برخوردار است. همچنین این مقیاس از روایی هم‌زمان خوبی برخوردار است (ثنایی، ۱۳۷۹).

پرسش‌نامه والدگری (فرم کودکان): این پرسش‌نامه توسط فریک^۲ (۱۹۹۲) تهیه شده است.

این مقیاس دارای سه فرم مختلف والدین، فرزند و مصاحبه تلفنی با فرزند است. در این مطالعه از فرم فرزند که توسط سامانی، خیر، صداقت و امیدی (۱۳۸۹) برای استفاده در ایران مورد انطباق قرار گرفته، استفاده شد. نتایج تحلیل عامل بر این مقیاس در مطالعه سامانی و همکاران (۱۳۸۹) حاکی از وجود ۶ عامل به ترتیب والدگری مثبت، مشارکت پدر، تنبیه بدنی، اعمال اقتدار، نظارت ضعیف و آگاهی از یکدیگر بود. پایایی عوامل موجود در این پرسش‌نامه به شیوه باز آزمایی بافاصله زمانی یک هفته در دامنه ۰/۶۸ تا ۰/۸۹ و ضریب آلفا برای عوامل این مقیاس در دامنه ۰/۷۱ تا ۰/۹۳ قرار داشت. حداقل و حداکثر نمرات در این مقیاس، یک و پنج است.

-
1. Sharma
  2. Frick

پرسش‌نامه سرزندگی تحصیلی: دهقانی‌زاده و حسین‌چاری (۲۰۱۲) پرسش‌نامه‌ی سرزندگی تحصیلی را با الگوگیری از مقیاس سرزندگی تحصیلی مارتین و مارش (۲۰۰۶) که دارای ۴ گویه است، توسعه دادند و برای اجرای مقدماتی و رفع نقیصه‌ها، این گویه‌ها بر روی گروهی از دانش‌آموزان (۳۰ پسر و ۳۰ دختر) دبیرستانی شهرستان مهریز، اجرا کردند. پس از اجرای این گویه‌ها نسخه‌ی نهایی مورد بازنویسی قرار گرفت، که حاصل بازنویسی ۱۰ گویه بود. سپس گویه‌های مذکور در یک مطالعه‌ی مقدماتی مجدداً روی نمونه‌ای شامل ۱۸۶ نفر از دانش‌آموزان دبیرستان، اجرا و خصوصیات روان‌سنجی آن بررسی شد. نتایج حاصل از این بررسی نشان داد که ضرایب آلفای کرونباخ به‌دست‌آمده برابر با ۰/۸۰ و ضریب باز آزمایی برابر ۰/۷۳ بود.

روش اجرا: به خاطر این‌که مشکلات یادگیری دانش‌آموزان را والدین آن‌ها ارزیابی می‌کردند، در این مطالعه، از دانش‌آموزان خواسته شد CLDQ را به همراه دعوت‌نامه شرکت در پژوهش در اختیار والدین خود بگذارند و توضیح داده‌شده که شرکت در پژوهش اختیاری است و در هر زمان که بخواهند می‌توانند از ادامه همکاری انصراف دهند. پرسش‌نامه‌ها بر اساس ملاک‌های معتبر DSM-5 مورد بررسی قرار گرفتند و افراد مشکوک به اختلال برای تشخیص علائم اختلال ناتوانی یادگیری مورد مصاحبه بالینی ساختاریافته بر اساس علائم توصیف‌شده DSM-5 برای این اختلال، قرار گرفتند. سپس برای دانش‌آموزان دارای اختلال پرسش‌نامه‌های خودپنداره کودکان، حمایت اجتماعی خانواده، سبک والدگری و سرزندگی تحصیلی در محل تحصیل ارائه و از آن‌ها خواسته شد که به‌دقت سؤالات را بخوانند و پاسخ‌های موردنظر را متناسب با ویژگی‌های خود انتخاب کنند و سؤالی را تا حد امکان بی‌جواب نگذارند. پس از جمع‌آوری اطلاعات، داده‌های پژوهش با روش آماری ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیری تجزیه و تحلیل شدند.

نتایج

میانگین و انحراف معیار سنی دانش‌آموزان به ترتیب ۱۰/۵۰ و ۰/۷۲ با دامنه‌ی سنی ۱۰ تا ۱۲ سال بود.

جدول ۱. میانگین، انحراف معیار و ضریب همبستگی خودپنداره با سرزندگی تحصیلی

متغیر	M (±SD)	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
رفتار	۲۸/۲۷ (۳/۰۲)								
وضعیت عقلانی	۳۷/۷۸ (۳/۴۳)	**۰/۳۵							
وضعیت ظاهر	۲۶/۵۸ (۵/۲۷)	**۰/۵۰	**۰/۶۸						
اضطراب	۴۰/۵۲ (۳/۷۳)	**۰/۵۴	-۰/۱۳	-۰/۱۴					
شهرت	۲۲/۵۴ (۲/۸۵)	**۰/۳۴	**۰/۶۴	۰/۱۷	**۰/۴۶				
شادی	۲۰/۵۹ (۲/۵۸)	**۰/۴۲	**۰/۴۶	**۰/۴۶	**۰/۴۸	۰/۲۸			
خودپنداره	۱۸۴/۸۸ (۱۴/۳۸)	**۰/۵۳	**۰/۶۱	**۰/۴۷	**۰/۶۸	**۰/۳۹	**۰/۴۰		
سرزندگی تحصیلی	۲۷/۸۴ (۲۷/۸۰)	**۰/۳۳	**۰/۳۷	۰/۰۵	**۰/۵۳	۰/۰۴	**۰/۴۷	**۰/۷۵	۱

**p<۰/۰۱   *p<۰/۰۵

نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد بین رفتار (I=۰/۳۳ و p<۰/۰۱)، وضعیت عقلانی (I=۰/۳۷ و p<۰/۰۱)، اضطراب (I=-۰/۵۳ و p<۰/۰۱)، شادی (I=۰/۴۷ و p<۰/۰۱) و خود پنداره (I=۰/۷۵ و p<۰/۰۱) با سرزندگی تحصیلی رابطه معناداری وجود دارد و بین متغیرهای وضعیت ظاهر (I=۰/۰۵ و p<۰/۰۱)

و $(p > 0.05)$ و شهرت ($r = 0.04$ و $p > 0.05$) با سرزندگی تحصیلی رابطه معنادار وجود ندارد.

جدول ۲. میانگین، انحراف معیار و ضریب همبستگی سبک والدگری و حمایت اجتماعی با سرزندگی تحصیلی

متغیر	M (±SD)	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
والدگری مثبت	۴۳/۰۱ (۷/۹۶)	۱								
تنبیه بدنی	۲۳/۲۲ (۳/۵۵)	** -۰/۴۴	۱							
مشارکت پدر	۱۴/۹۰ (۱/۹۲)	** ۰/۴۹	** -۰/۳۷	۱						
اقتدار	۸/۳۹ (۱/۷۱)	** ۰/۶۳	-۰/۱۹	** ۰/۵۰	۱					
نظارت ضعیف	۱۵/۰۹ (۳/۰۱)	** -۰/۵۸	** ۰/۴۲	** -۰/۳۹	** -۰/۳۴	۱				
عدم آگاهی	۹/۸۲ ۲/۱۰	** -۰/۴۳	** ۰/۵۲	-۰/۱۲	** -۰/۳۰	** ۰/۶۴	۱			
سبک والدگری	۱۱۷/۴۳ (۱۳/۳۵)	** ۰/۵۸	** -۰/۶۹	** ۰/۷۱	** ۰/۷۰	** -۰/۶۳	** -۰/۵۲	۱		
حمایت اجتماعی	۴۲/۳۱ (۳/۵۶)	** ۰/۶۰	** -۰/۴۷	** ۰/۳۹	** ۰/۴۰	** -۰/۶۸	** -۰/۶۵	** ۰/۷۶	۱	
سرزندگی تحصیلی	۲۷/۸۴ (۲۷/۰۸)	** ۰/۳۶	** -۰/۵۹	** ۰/۴۷	** ۰/۲۹	** -۰/۴۴	** -۰/۳۱	** ۰/۵۹	** ۰/۴۲	۱

* $P < 0.05$ ** $P < 0.01$

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که بین والدگری مثبت ($r = 0.36$ و $p < 0.01$)، تنبیه بدنی ($r = -0.59$) و مشارکت پدر ($r = 0.47$ و $p < 0.01$)، اقتدار ($r = 0.29$ و $p < 0.05$)، نظارت ضعیف

نقش خودپنداره کودکان، حمایت اجتماعی خانواده و سبک والدگری در پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی ..

($p < 0/01$ و $r = -0/44$)، عدم آگاهی ($p < 0/01$ و $r = -0/31$)، سبک والدگری ($p < 0/01$ و $r = 0/59$) و حمایت اجتماعی ($p < 0/01$ و $r = 0/42$) با سرزندگی تحصیلی رابطه معنادار وجود دارد. جهت تعیین سهم متغیرهای خود پنداره، حمایت اجتماعی خانواده و سبک والدگری در پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی، از روش تحلیل رگرسیون چند متغیره به روش ورود استفاده شد. همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، حدود ۷۳ درصد از تغییرات سرزندگی تحصیلی توسط متغیرهای خود پنداره، حمایت اجتماعی خانواده و سبک والدگری پیش‌بینی می‌شود و نسبت معنادار F بیانگر ارتباط این متغیرها با سرزندگی تحصیلی است ($P < 0/01$). با توجه به مقادیر بتا، به ترتیب متغیر خود پنداره ($Beta = 0/43$) و حمایت اجتماعی ($Beta = 0/39$) به ترتیب قوی‌ترین متغیرها برای پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی است.

جدول ۳. نتایج تحلیل رگرسیون پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی از طریق خودپنداره کودکان، حمایت اجتماعی و سبک والدگری

متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	R ²	F	Sig of F	B	SEB	β	T	P
		0/73	46/144	0/001					
سرزندگی تحصیلی	مقدار ثابت	-	-	-	31/532	10/797		7/479	0/001
	خودپنداره	***0/53	16/623	-	0/560	0/477	0/43	3/523	0/001
	حمایت اجتماعی	***0/49	14/149	-	0/512	0/449	0/39	2/958	0/005
	سبک والدگری	***0/40	13/923	-	0/431	0/403	0/34	2/109	0/009

*** $P < 0/001$

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر، بررسی نقش خود پنداره کودکان، حمایت اجتماعی خانواده و سبک والدگری در پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان دارای ناتوانی یادگیری خاص بود. نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین خود پنداره کودکان با سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان دارای ناتوانی یادگیری خاص رابطه معنادار وجود دارد. به عبارت دیگر دانش‌آموزانی که خودپنداره

قوی‌تری دارند، سرزندگی تحصیلی نیز در آن‌ها بیش‌تر است. یافته این پژوهش با نتایج پژوهش‌های گانز و همکاران (۲۰۰۳) و هویی او و راسل^۱ (۲۰۱۲)، همخوانی دارد. دانش‌آموزانی که برای خود ارزش و اعتبار بیش‌تری قائل هستند در رویارویی با دیگران موفق‌ترند و در برابر دشواری‌ها پایداری بیش‌تری از خود نشان می‌دهند و اگر خود را فردی ضعیف بدانند، خیلی زود دست از تلاش برنمی‌دارند (مارش و کراون^۲، ۲۰۰۶) کودکی که احساس ارزش درونی و کرامت نفس می‌کند، می‌کوشد تا همواره عزت‌نفس خود را حفظ کند و خود را در شرایطی قرار ندهد که به کرامت نفس او خدشه‌ای وارد گردد. بنابراین، چنین فردی احتمالاً در مدرسه نیز برای انجام دادن بهتر تکالیف، نهایت سعی خود را خواهد کرد و در برخورد با چالش‌ها و سختی‌های عرصه‌ی تحصیل سرسختی بیش‌تری از خود نشان می‌دهند در نتیجه سرزندگی تحصیلی و پیشرفت بیش‌تری را از خود نشان خواهد داد. یافته‌های پژوهش حاضر بیانگر عدم رابطه معنادار بین وضعیت ظاهر و سرزندگی تحصیلی است که با نتیجه پژوهش فورتن^۳ (۲۰۰۶) همخوانی دارد. آدلر یکی از عوامل موثر در احساس حقارت را، کهنتری واقعی یا روانی بدنی می‌داند. وی معتقد است که نقص بدنی می‌تواند بر رشد شخصیت اثر گذاشته و فرد را برای جبران این نقص یا ضعف به تلاش وادار سازد (شولتز، ۱۳۸۴). بر این اساس، در تبیین یافته پژوهش حاضر می‌توان عدم ارتباط بین وضعیت ظاهر و سرزندگی تحصیلی را ناشی از به کارگیری مکانیسم جبران به عنوان وزنه‌ای در برابر نارسایی‌ها و کمبودها توسط دانش‌آموزان دانست. بخش دیگر نتایج این پژوهش همچنین نشان دادند که شهرت نیز با سرزندگی تحصیلی رابطه‌ی معنادار ندارد، در این مورد پژوهش مستقیمی در این مورد پیدا نشد تا بتوان با آن مقایسه کرد. می‌توان تبیین کرد که خودپنداره بالاتر می‌تواند رضایت از تحصیل و مدرسه را در این دانش‌آموزان پیش‌بینی کند. به طور کلی، خودپنداره تجربه توانایی‌ها و مهارت‌های قابل دسترس دانش‌آموزان را افزایش و باعث

1. Huiyi Eve & Russell
2. Mardh & Craven
- 3 . Fortman

کاهش سستی و تنبلی در امور تحصیلی می‌شود. خودپنداره قوی توانمندی سرسختی را در فرد شکل می‌دهد، سرسختی به طور مؤثری جنبه‌های مختلف سلامت روانی را پیش‌بینی و در نهایت باعث تسلط و سرسختی بیشتر دانش‌آموزان به تحصیل می‌شود و توجه آنان را به جوانب دیگری مثل به دست آوردن شهرت در بین دوستان و جامعه کمتر می‌کند.

هم‌چنین نتیجه پژوهش حاضر نشان داد که بین حمایت اجتماعی خانواده با سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان دارای ناتوانی یادگیری خاص رابطه معنادار وجود دارد. به‌نحوی که هرچه حمایت اجتماعی بیشتر باشد سرزندگی تحصیلی بیشتر می‌شود. این یافته با نتایج پژوهش‌های روزنفلد، ریچمن و باون^۱ (۲۰۰۰)؛ لورا، گراهام و نوام^۲ (۲۰۰۷) و شریعت‌نیا و کردافشاری (۱۳۹۳) و به طور غیر مستقیم با پژوهش کولی، مارتین، باترل، آرمسترونک، انگر و همکاران^۳ (۲۰۱۶) در ارتباط مستقیم حمایت اجتماعی و سرزندگی تحصیلی در موفقیت دانش‌آموزان، همخوان است. در ارتباط بین حمایت اجتماعی خانواده و سرزندگی تحصیلی می‌توان بیان نمود که از طریق حمایت اجتماعی افراد می‌توانند فشارهای روانی را تحمل کرده و حتی با کمک خانواده به برطرف کردن آن‌ها اقدام نمایند. حمایت اجتماعی نیروی مقابله‌ای شناخته‌شده برای رویارویی موفقیت‌آمیز و آسان افراد در زمان درگیری و تنش است که موجب تسهیل انجام امور چالش‌زای تحصیلی می‌شود. انسان وقتی مطمئن شود که در رویارویی با مشکلات تنها نیست و خانواده‌اش همیار او خواهند شد و درواقع بخشی از بار مشکلات را بر دوش می‌کشند، احساس امید و تلاش بیشتری دارند. دراین ارتباط با دیگران و حمایت آن‌ها، ساختار جدیدی از روابط و پیوندها شکل می‌گیرد که در ایجاد شرایط رضایت‌بخش زندگی ازجمله حوزه تحصیلی افراد مؤثر است.

هم‌چنین نتیجه پژوهش حاضر نشان داد که بین سبک والدگری با سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان دارای ناتوانی یادگیری خاص رابطه معنادار وجود دارد. این یافته با نتایج

-
1. Rosenfeld, Richman & Bowen
  2. Laura, Graham & Naomi
  3. Collie, Martin, Bottrell, Armstrong & Ungar

پژوهش‌های رحیم‌پور، دیرکوند مقدم و هاشمیان (۲۰۱۵)؛ پونگ، جانسون و چن^۱ (۲۰۱۰) و تاج‌الدین رابری، خضری مقدم، زینلی کرمانی و تاج‌الدین رابری (۱۳۹۴)، همخوان است. خانواده کارکردهای فراوانی دارد و بر اساس همین کارکردها، بر فرزندان تأثیر می‌گذارد و به سهم خود شیوه رفتار آن‌ها را در محیط تعیین می‌کند. سبک والدگری خانواده یکی از کارکردهایی است که قادر به تأثیرگذاری بر فرزندان است. خانواده‌های سالم از عملکرد مناسبی در زمینه والدگری برخوردار هستند و بیشتر از دیگرگونه‌های خانواده از رفتارهای مثبت والدگری همانند تشویق به موقع، توضیح اشتباه فرزندان برای آن‌ها، ایجاد اطلاعات مشترک میان اعضای خانواده، توضیح پیامدهای رفتاری مختلف و همکاری والدین در امور فرزندان استفاده می‌کنند. با توجه به این عملکردهای خانواده، می‌توان نتیجه گرفت که اثرات مثبتی در زمینه‌های زندگی مخصوصاً در تحصیل و مدرسه داشته باشد. مختص بودن نمونه به دانش‌آموزان پسر مدارس ابتدایی شهرستان بوکان و عدم توجه به متغیرهایی نظیر وضعیت تحصیلی، اجتماعی و اقتصادی دانش‌آموزان و همچنین تعداد زیاد پرسش‌نامه‌ها و سوالات که باعث خستگی آزمودنی‌ها می‌شد، از محدودیت‌های این پژوهش بود. بررسی دانش‌آموزان دختر و توجه به متغیرهای تحصیلی آنان از پیشنهاد‌های این پژوهش است.

منابع

- بشرپور، سجاد؛ نوری، حیدر؛ عطا‌دخت، اکبر و نریمانی، محمد (۱۳۹۵). مقایسه‌ی یادگیری عاطفی و انگیزش معطوف به خطا در دانش‌آموزان با و بدون ناتوانی یادگیری. *مجله‌ی ناتوانی‌های یادگیری*، ۵ (۳)، ۲۷-۷.
- بیرامی، منصور و علائی، پروانه (۱۳۹۲). قلدری در مدارس راهنمایی دخترانه: نقش شیوه‌های فرزندپروری و ادراک از محیط عاطفی خانواده. *مجله‌ی روان‌شناسی مدرسه*، ۲ (۳)، ۳۸-۵۶.
- پورعبدل، سعید؛ قراملکی، ناصر و عباسی، مسلم (۱۳۹۴). مقایسه‌ی اهمال‌کاری تحصیلی و سرزندگی

1. Pong, Johnston & Chen

تحصیلی در دانش آموزان با و بدون اختلال یادگیری خاص. مجله ی ناتوانی های یادگیری، ۴(۳)، ۲۲-۳۸.

ترازی، زهرا و خادمی، ملوک. (۱۳۹۱). اثربخشی آموزش راهبردهای یادگیری و مطالعه در ارتقای خودپنداره ی دانش آموزان دارای اضطراب امتحان. مجله ی روان شناسی مدرسه، ۲(۱)، ۸۰-۹۸.
تاج الدین رابری، سعیده؛ خضری مقدم، انوشیروان؛ زینلی کرمانی، ساعد و تاج الدین رابری، سعید (۱۳۹۴). پیش‌بینی سرزندگی تحصیلی بر اساس سبک‌های فرزند پروری و باورهای مذهبی. دومین همایش علمی پژوهشی علوم تربیتی و روانشناسی، آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی ایران، تهران.

تبریزی، مصطفی (۱۳۸۹). درمان اختلال های ریاضی. چاپ پانزدهم، تهران: انتشارات فرا روان.
ثناپی، باقر (۱۳۷۹). مقیاس های سنجش خانواده و ازدواج. تهران، موسسه انتشارات بعثت.
حاجلو، نادر و رضایی شریف، علی (۱۳۹۰). بررسی ویژگی های روان‌سنجی پرسش‌نامه‌ی مشکلات یادگیری کلورادو. مجله‌ی ناتوانی های یادگیری، ۱(۱): ۴۳-۲۴.

حسینی، محمد؛ اصغری، مهسا؛ کاظم زاده بیطالی، مهدی و عبدلی سلطان احمدی، جواد. (۱۳۹۵). نقش حمایت اجتماعی مدارس بر رضایت از زندگی دانش‌آموزان: آزمون نقش میانجی رضایت از مدرسه، شایستگی تحصیلی و خودکارآمدی عمومی. مجله ی روان شناسی مدرسه، ۵(۴)، ۳۱-۵۱.

حیدری، فاضله؛ فلاحی، وحید و حاجیلو، جلیل. (۱۳۹۷). نقش شیوه‌های فرزندپروری و سبک‌های دل‌بستگی در پیش‌بینی سازگاری دانش‌آموزان با مدرسه. مجله ی روان شناسی مدرسه، ۷(۱)، ۱۳۸-۱۵۱.
جنابادی، حسین و شیرانی، اسدالله. (۱۳۹۵). تعیین ارتباط احساس تنهایی و حمایت اجتماعی با اعتیاد به تلفن همراه در دانش‌آموزان. مجله ی روان شناسی مدرسه، ۵(۴)، ۷-۳۰.

دلاور، علی (۱۳۸۰). روش‌های تحقیق در روان‌شناسی و علوم تربیتی. تهران: نشر ویرایش.
زلالی، بهروز و قربانی، فاطمه (۱۳۹۳). مقایسه‌ی انگیزش تحصیلی و اشتیاق به مدرسه در دانش‌آموزان با و بدون نارساخوانی. مجله ی ناتوانی های یادگیری، ۳(۴): ۵۸-۴۴.

سادوک، بنجامی؛ سادوک، ویرجینا و پیرز، روئیز (۲۰۱۵). خلاصه روان‌پزشکی کاپلان، رضلعی، فرزین (۱۳۹۴). چاپ اول، تهران: نشر ارجمند.

ساربان، حمیده؛ عیسی مراد، ابوالقاسم و طیبی، زهرا (۱۳۹۲). ارتباط نگرش های تربیتی والدین با ابعاد

- سلامت روانی- اجتماعی (خودپنداره و تعامل اجتماعی) نوجوانان دختر. مجله‌ی ناتوانی‌های یادگیری، ۲(۳): ۹۷-۱۲۴.
- شریعت‌نیا، کاظم و کرد افشاری، فاطمه (۱۳۹۴). بررسی رابطه‌ی حمایت اجتماعی و خودکارآمدی با درگیری تحصیلی در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد آزادشهر. اولین همایش ملی علوم تربیتی و روان‌شناسی معنویت و سلامت. دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندر گز.
- شولتز، دوان (۱۳۸۴). نظریه‌های شخصیت. ترجمه: یوسف کریمی و همکاران، تهران: نشر ارسباران.
- کاکاوند، علیرضا؛ نیک اختر، شقایق و سرداری‌پور، مهران. (۱۳۹۶). پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس حمایت اجتماعی ادراک شده، احساس تنهایی و هراس اجتماعی. مجله‌ی روان‌شناسی مدرسه، ۶(۱)، ۸۱-۹۸.
- گنجی، حمزه (۱۳۹۳). راهنمای کامل تغییرات و نکات ضروری DSM-5. چاپ اول، تهران: نشر ساوالان.
- میکائیلی، نیلوفر؛ افروز، غلامعلی و قلیزاده، لیلا (۱۳۹۱). ارتباط خودپنداره و فرسودگی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دختر. مجله‌ی روان‌شناسی مدرسه، ۱(۴)، ۱۰۳-۹۰.
- ولی‌زاده، شیرین (۱۳۹۰). سبک‌های والدگری و پیشرفت تحصیلی: نقش واسطه‌گر خودپنداشت یا حرمت خود؟ مجله‌ی روان‌شناسی تحولی، روان‌شناسان ایرانی، ۸(۳۰): ۱۵۵-۱۴۳.
- یاوری‌نیا، سونیا؛ سپهریان، فیروزه و یوسفی، رحیم. (۱۳۹۳). بررسی نقش احساس کنترل، حمایت اجتماعی و سلامت عمومی در اضطراب امتحان دانش‌آموزان دختر پایه‌ی سوم مقطع متوسطه شهرستان ارومیه. مجله‌ی روان‌شناسی مدرسه، ۳(۴): ۱۴۳-۱۵۶.
- Allington, S. P. (2006). Mental health of children with learning disabilities. *Adv Psychiatr Treat*, 12, 130-138.
- Andrew J. Martin A. (2013). Academic buoyancy and academic resilience: Exploring 'everyday' and 'classic' resilience in the face of academic adversity. *School Psychology International*, 34, 5, 488-500.
- Aqajani, S., Narimani, M. & Asiaei, M. (2008). Comparison emotional and self-concept in gifted and normal students. *Journal of Research in Exceptional children*. 3, 317 -323. (Persian).
- Arredondo, E., Elder, J., Ayala, G., Campbell, N., Baquero, B., & Duerksen, S. (2006). Is parenting style related to children's healthy eating and physical activity in Latino families. *Health Education Research*, 21, 862-871.

- Bandelow, B., Torrente, A., Wedekind, D., Broocks, A., Hajak, G., & Ruther, E. (2004). Early traumatic life events, parental rearing style, family history of mental disorder and birth risk factors in patients with social disorder. *European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience*, 254, 397-405.
- Fortman, T.L.(2006). The effects of body image on self efficacy,self-esteem,and academic
- Basharpour, S, Nouri H, Atadokht, A, Narimani, M. (2016). Comparison of emotional learning and Error-oriented motivation in students with and without learning disabilities. 5, 3, 7-21. (Persian).
- Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56-95.
- Bayrami, M., Alaie, P. (2013). Bullying in female middle schools: the role of parenting styles and perception of family's emotional environment. *Journal of School Psychology*, 2(3), 38-56. doi: d-2-3-92-7-3.(Persian).
- Brummett BH, Mark DB, Siegler IC, Williams RB, Babyak MA, Clapp-Channing NE, et al. (2005), Perceived social support as a predictor of mortality in coronary patients: effects of smoking, sedentary behavior, and depressive symptoms. *Psychosomatic Medicine*, 67(1):40-5.
- Buchalter, S. I. (2004). *A practical art therapy* (First edition). Philadelphia: London Jessica Kingsley Publishers, 91-97.
- Chantelle A. M., Ross N. A, Egeland G. M. (2007). Social support and thriving health: A new approach to understanding the health of indigenous Canadians. *American Journal of Public Health*, 97(10), 1827-33.
- Darling, N., & Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, 113, 487-96.
- Decker C L. (2007). Social support and adolescent cancer survivor: A review of the literature. *Psycho Oncology*, 16(1), 1-11.
- Dehghani Zadeh, M. H. & Hosein-chari, M. (2010). The academic Vitality and perception of family communication patterns: the mediating role of self-efficacy. *Journal of Teaching and Learning Studies*, 4 (2),21-48. (Persian).
- Delavar, A. (2001). *Research Methods in Psychology and Educational Sciences*. Tehran: Publication Virayesh.
- Emerson, E., Einfeld, S., & Stancliffe, R. J. (2010). The mental health of young children with intellectual disabilities or borderline intellectual functioning. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 45(5), 579-587.
- Estell, D. B., Jones, M. H., Pearl, R. & Acker, R. V. (2009). Best Friendships of Students With and Without Learning Disabilities Across Late Elementary School. *Exceptional Children*, 76(1), 20-28.
- Frick, P. J. (1991). Alabama parenting questionnaire. *Communication Studies*, 48, 59-75.
- Ganji, H. (2014). *The complect manual of changes and Essential Tips in DSM-5*. Tehran, Savalan publication. (Persian).
- Gans, AM., Kenny, MC., & Ghany, DL. (2003). Comparing the self-concept of students with and without learning disabilities. *J Learn Disabil*. 36(3):287-95.

- Grassman. H. (2010). Learning disorder. Handbook of Clinical Child Psychiatry. USA. Newyurk: Wiley.
- Hassani, M., Asghari, M., Kazemzadehbeytali, M., Abdoli Soltanahmadi, J. (2017). The role of social support in life satisfaction of students: Examining the mediating role of school satisfaction, academic competency and self-efficacy. *Journal of School Psychology*, 5(4), 31-51. (Persian).
- Hajloo, N, Rezaie Sharif, A. (2011). Psychometric properties of Colorado Learning Difficulties Questionnaire (CLDQ). *Journal of Learning Disabilities*, 1(1), 24-43. (Persian).
- Huang, C. (2011). Self-concept and academic achievement: A meta-analysis of longitudinal relations, *Journal of School Psychology*, 49(5), 505-528.
- Huiyi Eve, T. & Russell, H. (2012). Self-concept and depression levels of students with dyslexia in Singapore. In: ATINER'S Conference Paper Series. From: 6th Annual International Conference on Psychology, 6, 28-31.
- Jenaabadi, H., Shirani, A. (2017). On the relationship between loneliness and social support and cell phone addiction among students. *Journal of School Psychology*, 5(4), 7-30. (Persian).
- Kakavand, A., Nikakhtar, S., Sardaripour, M. (2017). Prediction of internet addiction, based on perceived social support, loneliness and social phobia. *Journal of School Psychology*, 6(1), 81-98. doi: 10.22098/jsp.2017.539 (Persian).
- Kwong EW., Kwan AY-H. (2004). Stress-management methods of the community-dwelling elderly in Hong Kong: Implications for tailoring a stress-reduction program. *Geriatric Nursing*, 25(2):102-6.
- Laura, J. F., Graham, J. R. & Naomi. S. (2007). Social support, self- esteem, and stress as predictors of adjustment to university among first -year under graduates. *Journal of College Student Development*, 48(3): 259-274.
- Marsh, HW., Craven, RG. (2006). Reciprocal Effects of Self-Concept and Performance From a Multidimensional Perspective. In *Perspectives on Psychological Science* 1(2). 133-163.
- Martin, A. J. & Marsh, H. W. (2006). Academic buoyancy and its psychological and educational correlates: A construct validity approach. *Psychology in the Schools*, 43(3), 267-282.
- Martin, A. J. & Marsh, H. W. (2008). Academic buoyancy: Towards an understanding of students' everyday academic resilience. *Journal of School Psychology*, 46 (1), 53-83.
- Mikaeili, N., Afrooz, G. & Gholiezhadeh, L. (2013). The relationship of self-concept and academic burnout with academic performance of girl students. *Journal of school psychology*, 1 (4), 90-103. (Persian).
- Piers, E., Harris, D. (1969). Manual for the Piers-Harris Children's Self- Concept Scale. Nashville, TN: Counseor Recordings and Tests.
- Pong, S., Johnston, J., & Chen, V. (2010). Authoritarian parenting and Asian adolescent school performance: Insights from the US and Taiwan. *International Journal of Behavioral Development*, 34(1), 62-72.

- Pourabdol, S, Sobhi-Gharamaleki, N, Abbasi, M. 2015. A comparison of academic procrastination and academic vitality in students with and without specific learning disorder, *Journal of Learning Disabilities*, 4, 3, 121-27.
- Putwain, D. V., Connors, L., Symes, W. & Douglas-Osborn, E. (2011). Is academic buoyancy anything more than adaptive coping? *Anxiety, Stress & Coping*, 1-10.
- Rahimpour, P., Direkvand-Moghadam S., Direkvand-Moghadam, A., Hashemian, A. (2015). Relationship Between the Parenting Styles and Students' Educational Performance Among Iranian Girl High School Students, A Cross-Sectional Study. *J Clin Diagn Res*. 9(12): JC05-JC07.
- Rai, R. N., Kumar, P., & Kumar, K. (2009). Perceived parental rearing style and personality among khasi adolescents. *Journal of the Indian Academy of Applied Psychology*, 35, 57-60.
- Rosenfeld, L.B., Richman, J.M., & Bowen, G.L. (2000). Social support networks and school outcomes: The centrality of the teacher. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 17(3),205-226.
- Ryan, R. M. Frederick, C.M. (1997). On energy, personality and health: subjective vitality as a dynamic reflection of well-being, *Personality*, 65: 529-565.
- Sadock, B.G., Sadock, V. A, Ruiz, P. (2015). *psychiatry of synopsis s'Sadock & Kaplan*. Rezaei, F. (2016). First Edition, Tehran, Arjmand publication. (Persian).
- Sanaee, B. (2000). *Marriage and family assessment scales*. Tehran: Publication Basat.
- Sareban, H., Isamorad., A. & Tabibi, Z. (2013). Studying the effects of parenting attitudes in mental-socialhealth (self-concept, social interaction) of teens. *Journal of school psychology*, 2 (3), 182-190. (Persian).
- Shariat-Nya, K., Kord-Afshari, F. (2014). The relationship between social support and self-efficacy and academic engagement among students of Islamic Azad University. The first National Conference on Psychology and Educational Sciences contributions in health and Spirituality. Islamic Azad University of Bandar Gaz. 13 page. (Persian).
- Sharma, R. (1984). Self- Concept and adjustment as factors in academic achievement, *Indian Educational Rewiew*, 2, 46-59.
- Spear, L. P. (2000). The adolescent brain and age related behavioral manifestations. *Neuroscience and Behavioral Reviews*, 24, 417-463.
- Tarazi, Z., Khademi, M. (2012). The effectiveness of teaching learning and study strategies on the development of self-concept in students with test anxiety. *Journal of School Psychology*, 2(1), 80-98. doi: d-2-1-91-11-5. (Persian).
- Tabrizi, M. (2010). *Treatment of dyscalculia*, Tehran, Fararavan publication. (Persian).
- Taj al-Din rubberui, S., khezri Moghaddam., Zeinali Kermani, A., and Taj al-Din rubberI, S. (2015). Parenting styles and religious beliefs in predicting Academic buoyancy. Second Scientific Conference Psychology and Educational Sciences, Social and cultural damages Iran. Tehran. 9 page.
- Valizadeh. Sh. (2011). Parenting Styles Academic Achievement: Mediating Role of Self-Concept or Self-Esteem? *Developmental Psychology: Iranian Psychologists*, 8, 30, 143-155.

- Vaughn, Sh., Elbaum, B. & Boardman, A. (2001). The Social Functioning of Students With Learning Disabilities: Implications for Inclusion. In *Exceptionality* 9(1):47-65.
- Willcutt, E.G., Boada, R., Riddle, M.W., Chhabildas, N., DeFries, J.C., & Pennington, B.F. (2011). Colorado Learning Difficulties Questionnaire: Validation of a Parent-Report Screening Measure. *Psychological Assessment*, 3, 778–791.
- Yavarynia, S., Sepehrian, F. & Yousefi, R. (2015). The role of sense of control, social support, and mental health on test anxiety of femal students of third grade of high school in Orumieh. *Journal of School Psychology*, 3(4), 143-156. (Persian).
- Zulalie, B & Ghorbani, F. (2014). Comparison of academic motivation and school engagement in students with and without dyslexia. *Journal of Learning Disabilities*, 3, 3, 112-118.

The role of children's self-concept, family's social support, and parenting styles in predicting academic vitality among students with specific learning disability

M. Narimani¹, J. Rashidi² & B. Zardi³

Abstract

The present study was aimed at examining the role of children's self-concept, family's social support, and parenting styles in predicting academic vitality among male students with specific learning disability. The present study was a correlational research. The study sample consisted of 110 elementary fourth- and fifth-grade male students with specific learning disabilities in the academic year of 2015-2016 in Boukan. They were selected from Boukan's students using a multistage cluster sampling method. To collect the required data, Colorado Learning Difficulties Questionnaire (CLDQ), Structured Clinical Interview Based on the Symptoms in DSM-5, Children's Self-Concept Scale, Social Support, Parenting Style, and Academic Buoyancy were employed. The results of Pearson correlation coefficient indicated that children's self-concept ($r=0.75$), family's social support ($r=0.42$), and parenting style ($r=0.59$) were significantly correlated with academic vitality among students with specific learning disabilities ($P<0.01$). The results of multivariate regression analysis showed that children's self-concept, family's social support, and parenting styles were significant in predicting academic vitality among students with specific learning disabilities ($P<0.001$). These results show that an increase in children's self-concept, family's social support, and a parenting styles in which physical punishment and poor supervision decrease can lead to an increase in academic vitality among those students.

Key Words: specific learning disability, children's self-concept, family's social support, parenting styles, academic buoyancy

---

1. Professor Emeritus of Psychology, University of Mohaghegh Ardabili

2. Corresponding Author: M. A of Psychology, University of Mohaghegh Ardabili (jamal.rashidi1393@gmail.com)

3. M. A of Psychology, University of Mohaghegh Ardabili